

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 19 грудня 2023 року

№ 30-4

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції та фінансування статутної діяльності політичних партій, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції та фінансування статутної діяльності політичних партій, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету.

За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Національним агентством з питань запобігання корупції (далі – НАЗК, Національне агентство) протягом II півріччя 2021 року – I півріччя 2023 року забезпечено ефективне виконання визначених законодавством функцій.

За бюджетною програмою за КПКВК 6331010 «Керівництво та управління у сфері запобігання корупції» (2021 рік) і «Забезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції» (2022–2023 роки) (далі – бюджетна програма 6331010) на організацію роботи Національного агентства законами України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», «Про Державний бюджет України на 2022 рік» та «Про Державний бюджет України на 2023 рік» затверджено 1 297 099,0 тис. грн бюджетних призначень.

Касові видатки у цей період за бюджетною програмою 6331010 становили 771 126,5 тис. грн, у т. ч. II півріччя 2021 року – 266 692,4 тис. грн, 2022 рік – 346 161,9 тис. грн, I півріччя 2023 року – 158 272,2 тис. гривень.

2. У НАЗК створено ефективну систему внутрішнього контролю. Водночас встановлено, що при складанні звітів про виконання паспортів бюджетної програми за КПКВК 6331020 «Фінансування статутної діяльності політичних

партій» (далі – бюджетна програма 6331020) НАЗК допущено порушення загальних вимог щодо визначення результативних показників бюджетних програм у частині достовірності та повноти висвітлення інформації про стан виконання окремих результативних показників паспорта бюджетної програми. Як наслідок, деякі планові та фактичні показники затрат у звітах є тотожними і неповною мірою характеризують процес реалізації програми, ступінь досягнення її цілей у відповідній сфері. Так, у паспортах бюджетної програми 6331020 на 2021–2022 роки НАЗК некоректно зазначено два завдання, які не відповідали меті програми.

Крім того, у звітах про виконання паспорта бюджетної програми 6331020 на 2021 і на 2022 роки міститься інформація про виконання 9 результативних показників затрат, які фактично є даними протоколу Центральної виборчої комісії «Про результати виборів народних депутатів України у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі 21 липня 2019 року». У результаті планові та фактичні показники затрат у звітах аналогічні та не характеризують процесу реалізації бюджетної програми, ступеня досягнення цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та реалізацію якої покладено на НАЗК, – подолання політичної корупції. Причина зазначеного – обмеження вибору можливих результативних показників бюджетної програми 6331020 даними протоколу Центральної виборчої комісії та нормами Закону України від 05 квітня 2001 року № 2365-III «Про політичні партії в Україні» (далі – Закон 2365).

3. Встановлено, що протягом II півріччя 2021 року – I півріччя 2023 року політичним партіям за бюджетною програмою 6331020 перераховано 1 317 596,9 тис. грн, з яких використано 1 244 058,3 тис. гривень.

Найбільшу питому вагу в здійснених політичними партіями та їх місцевими організаціями видатках на статутну діяльність становили витрати на утримання територіальних і місцевих організацій – 33,7 відс. (419 097,9 тис. грн); оплату праці з нарахуваннями – 14,9 відс. (185 227,0 тис. грн); допомогу Збройним Силам України – 10,4 відс. (130 000,0 тис. грн); пропагандистську діяльність (інформаційна, рекламна, видавнича, поліграфічна та друк газет) – 9,8 відс. (122 559,6 тис. грн) загального обсягу видатків.

Аудит у політичних партіях засвідчив, що протягом II півріччя 2021 року – I півріччя 2023 року кошти державного бюджету, спрямовані партіям на фінансування їх статутної діяльності, фактично витрачались за відсутності законодавчо визначених обмежень (заборон).

4. Незважаючи на те, що статтею 17² Закону 2365 передбачено щорічне надання політичним партіям коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності, ні Закон 2365, ні Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції» та інші законодавчі акти не містять визначення поняття «статутна діяльність політичної партії». Напрями та обмеження (заборони) щодо використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій законодавчо не врегульовано.

Через невизначення поняття «статутна діяльність політичної партії» в Законі 2365, здійснення політичною партією будь-яких передбачених її статутом витрат вважається використанням коштів на статутну діяльність і створює ризики

витрачання коштів державного фінансування на цілі, не пов'язані з потребами партій як суспільно-політичних організацій.

5. Неузгодженість бюджетного законодавства і норм Закону 2365 унеможлиблює застосування правової бази, що регламентує бюджетний процес, при фінансуванні статутної діяльності політичних партій.

Так, відповідно до пункту 20³ частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України від 08 липня 2010 року № 2456-VI (далі – БКУ) державне фінансове забезпечення політичних партій у формах, визначених законом, здійснюється з державного бюджету. Водночас порядок визначення щорічного обсягу державного фінансування статутної діяльності політичних партій, а також умови, за яких політична партія набуває права на отримання такого фінансування та використання коштів на фінансування статутної діяльності, врегульовано Законом 2365 як спеціальним законом. У Законі 2365 застосовується поняття «державне фінансування політичних партій», що не узгоджується із положеннями БКУ.

Відповідно до Закону 2365 кошти державного фінансування статутної діяльності політичних партій зараховуються на окремі рахунки партій, відкриті в установах банків України, і не підлягають казначейському обслуговуванню, передбаченому БКУ для бюджетних коштів. Отже, на державне фінансування політичних партій бюджетне законодавство не поширюється.

Закон 2365 не передбачає процедури доведення політичним партіям плану використання бюджетних коштів, що містить розподіл бюджетних асигнувань, та не зобов'язує політичні партії, що отримують державне фінансування, використовувати ці кошти відповідно до вимог бюджетного законодавства на підставі такого плану.

Крім того, у чинному законодавстві не визначено конкретних напрямів використання коштів державного бюджету, що виділяються на державне фінансування статутної діяльності політичних партій в Україні, а також обмежень (заборон) щодо використання коштів за бюджетною програмою 6331020, що потребує врегулювання у спеціальному законі. Вимоги Закону 2365 у частині визначення політичними партіями порядку здійснення витрат безпосередньо в їх статутах також не виконано.

6. Існує неузгодженість між нормами статті 17⁶ Закону 2365 і нормами Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон 996). Так, у статті 17⁶ Закону 2365 передбачено: політична партія має право використати кошти, отримані на фінансування її статутної діяльності, протягом одного календарного року з дня першого перерахування таких коштів на рахунок політичної партії. При цьому Законом 996 визначено поняття «витрати», а не «використання».

7. Встановлено, що відповідно до Переліку майна, коштів та інших активів забороненої судом політичної партії «ОПОЗИЦІЙНА ПЛАТФОРМА – ЗА ЖИТТЯ» (ідентифікаційний код юридичної особи 21709375), її обласних, міських, районних організацій, первинних осередків та інших структурних утворень, що передаються у власність держави, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26 грудня 2022 року № 5817/5, на окремому рахунку цієї партії в АТ «КРИСТАЛБАНК» було 17 308,7 тис. грн, виділених з

державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичної партії. Станом на дату закінчення аудиту із вказаної суми 16 800,6 тис. грн перераховано до державного бюджету, щодо решти коштів (508,1 тис. грн) Міністерством юстиції України проводиться позовна робота з їх стягнення.

Аудит засвідчив, що зазначений Перелік майна не містить інформації про майно, придбане партією за рахунок державного фінансування статутної діяльності, однак, за інформацією НАЗК, лише у 2021–2022 роках витрати партії на придбання оргтехніки, меблів, господарських товарів, канцтоварів становили 13 418,1 тис. гривень.

8. Під час аудиту не вдалося встановити місцезнаходження комісії з припинення політичної партії «ОПОЗИЦІЙНА ПЛАТФОРМА – ЗА ЖИТТЯ» (ліквідаційної комісії). Рахункова палата не отримала відповіді на лист від 05.09.2023 № 08-2027 до співголови цієї партії та голови комісії з припинення партії (ліквідаційної комісії) щодо забезпечення умов для проведення аудиту. Про створення перешкод у роботі Рахункової палати листом від 24.10.2023 № 08-2515 повідомлено Національну поліцію України для вжиття заходів реагування відповідно до компетенції.

9. Законом 2365 і статутами політичних партій не передбачено відкриття місцевими організаціями політичних партій, які в установленому порядку набули статусу юридичної особи, окремих рахунків для зарахування коштів державного фінансування статутної діяльності, отриманих від партій (центрального апарату). Політичні партії «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «БАТЬКІВЩИНА», «Європейська Солідарність» та «ГОЛОС» не виконали вимог Закону 2365 щодо визначення порядків здійснення витрат безпосередньо в їх статутах.

За урахуванням викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції та фінансування статутної діяльності політичних партій, стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету (далі – Звіт про результати аудиту) затвердити.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

– доручити НАЗК розробити та подати на розгляд Кабінету Міністрів України законопроект про внесення змін до Закону 2365 у частині:

визначення поняття «статутна діяльність політичної партії», а також напрямів та обмежень (заборон) щодо використання коштів державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій;

узгодження норм Закону 2365 і БКУ у частині застосування поняття «державне фінансування політичних партій»;

узгодження норм статті 17⁶ Закону 2365 і Закону 996 у частині застосування поняття «витрати»;

встановлення обов'язку місцевих організацій політичних партій зі статусом юридичної особи відкривати окремі рахунки для отримання від політичної партії (центрального апарату) коштів державного фінансування статутної діяльності, а також застосування до місцевих організацій політичних партій зі статусом юридичної особи санкцій за повторне протягом року зарахування на окремий рахунок, відкритий в установі банку для одержання коштів державного фінансування статутної діяльності, коштів, які заборонено заховувати на такий рахунок відповідно до Закону 2365;

– доручити Міністерству юстиції України при реєстрації та внесенні змін до відомостей про політичну партію, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, забезпечити відповідність установчих документів політичних партій чинному законодавству.

4. Рішення Рахункової палати надіслати Міністерству фінансів України і рекомендувати внести зміни до пункту 2 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2002 року № 1098 «Про паспорти бюджетних програм», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 січня 2003 року за № 47/7368, у частині включення бюджетної програми 6331020 до переліку бюджетних програм, за якими головними розпорядниками бюджетних коштів не складаються паспорти бюджетних програм.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати НАЗК і рекомендувати забезпечити:

– розроблення та затвердження плану заходів щодо усунення недоліків і порушень, виявлених Рахунковою палатою під час аудиту, із визначенням термінів і відповідальних осіб, забезпечити його виконання;

– інформування Рахункової палати у встановленому законодавством порядку про стан виконання наданих за результатами аудиту рекомендацій.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати політичним партіям «СЛУГА НАРОДУ», «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «БАТЬКІВЩИНА», «Європейська Солідарність» та «ГОЛОС» для розгляду та реагування.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту оприлюднити на офіційному вебсайті Рахункової палати.

8. Члену Рахункової палати Андрію Дідику забезпечити надання Верховній Раді України інформації про стан виконання рішення Рахункової палати протягом 45 днів із дня отримання інформації про вжиті на його виконання заходи.

9. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Андрія Дідика.

Т. в. п. Голови

Андрій МАЙСНЕР